

Creatie 2010 (musicpiece) werd opgevoerd op Theater aan zee 2010. Onderstaande tekst werd uitgesproken in het tweede deel van de voorstelling. Het eerste deel speelde zich af op een bus die naar de locatie reed, mensen kregen hier een brief te lezen (zie document met brief). Het derde deel speelde zich buiten af, op de dijk en het strand van de Noordzee.

Creatie 2010 (musicpiece)

Kom samen met het publiek binnen, zet de projector aan installeer mij en wacht eventueel tot de mensen klaar zijn.

Goedenavond,

Dankjewel om toch van de bus te stappen en tijd vrij te maken om hier te zijn.

Ik ben Michiel Vandevelde, aangekondigd als de maker van deze voorstelling, dit jong werk.

Zoals u hebt kunnen lezen in de brief is er vanavond geen dans, muziek of theater. Ik zou u simpelweg een drietal beeldfragmenten willen tonen en laten horen. Dit leek me interessanter dan het spelen van een grootse en amusante voorstelling waar ik niet meer achter sta. Bij de fragmenten wil ik graag vertellen waarom ze belangrijk zijn voor mij, welke ideeën ze mij hebben gegeven. In de hoop dat deze ideeën of sommige fragmenten ook u aanspreken. Ideeën die ideeën genereren.

Voor we beginnen wil ik graag nog enkele dingen vermelden.

We zijn hier zoals u misschien weet in de Duinenkerk, te Mariakerke, Ensor ligt hier begraven (hij zou dit jaar 150 jaar geworden zijn). Ik heb deze plek gekozen in de eerste plaats omdat ik de locatie zo prachtig vind. Aan de ene kant van de straat dit kerkje, een laatste vissershuisje en de duinen, aan de andere kant van de straat enorme nieuwbouw appartementen. Mooi en lelijk tegenover elkaar. Drukte en kalmte. Voor dit gebeuren was ik op zoek naar een gebouw met een soort rust, geborgenheid, maar ik vind het belangrijk te vertellen dat religieuze of mystieke redenen en associaties geen rol hebben gespeeld bij de keuze voor deze plek. Had hier een theatergebouw of loods gestaan was dat even goed geweest. Het is zeker niet de bedoeling om dit gebeuren een soort heiligheid te geven. We plaatsen ons op deze plek in de wereld omdat het hier goed is.

U zal merken dat ik vanavond veel in de ik-vorm zal spreken, al heb ik daar een gemengd gevoel bij. Ik hoop dan ook dat deze ik-vorm u niet zal afschrikken. Kapuściński, een schrijver van reisliteratuur, schreef ooit dat het Ik geen eenzame enkeling is en dat ook de Ander deel uitmaakt van het Ik. Het is door de Ander dat we zijn wie we zijn. En dat is zeker ook de gedachte bij deze avond.

Ik wil dan ook graag vermelden dat ik deze avond samen met Clara Hermans en Sebastian Dingens heb gemaakt en besproken. Samen hebben we ook taart gebakken en die staat verspreid tussen jullie. Eet gerust, geef het aan elkaar door,... maak het uzelf gemakkelijk. Als uw zichtlijn niet goed is, mag u zich gerust verplaatsen, stoelen genoeg. Goed. Is er een vraag tot nu toe?

Als u een vraag mocht hebben of bedenking of eigen verhaal, is er tijd na de presentatie, voor zij die willen.

...

In de brief kon u lezen dat ik vragen begon te stellen bij mijn eigen manier van werken en hoe ik mij daarmee wil verhouden tot de wereld, dichtbij en veraf.

De avond is dus opgebouwd aan de hand van enkele van die vragen. Vragen die peilen naar de essentie van wat we doen en wat kunst voor mensen kan betekenen.

Aan de oorsprong is er voor mij één vraag, die ik belangrijk vind en die ik probeer te beantwoorden in wat ik doe. Een vraag die mij een inhoud geeft waarvoor ik het waard vind te leven. Het is een vraag die de Joods-Franse filosoof Levinas formuleerde.

Est-ce que je ne tue pas en étant?

Dood ik de ander niet door mijn wijze van bestaan?

Het gaat voor mij naar een simpele essentie waarom ik hier in de wereld wil zijn. Je ziet de ander en je wordt gevraagd om vanuit je eigen wijze van bestaan een antwoord te geven op de ander. Je kunt de ander onmogelijk negeren.

Ja, waarschijnlijk, dood ik de ander, maak ik mensen monddood door mijzelf naar voor te schuiven, dood onze economie mensen in de derde wereldlanden. Maar

hoe kan je een verhouding tot de wereld creeëren waarbij je dit zo weinig mogelijk doet, zonder stil te zitten?

Het is een vraag die andere vragen veroorzaakt en het eerste filmpje dat ik wil tonen peilt voor mij naar wat die eigen wijze van bestaan dan juist is. Waarom doe ik wat ik doe?

Het filmpje heet *Vreemde mensen* en het is gefilmd door mijn broer Menno. Op lege momenten (examens bijvoorbeeld) maakt mijn broer regelmatig gelijkaardige filmpjes. En bij dit fragment filmde hij de burens vanuit een boomhut. Ik laat het eerst zien...

(Fragment: vreemde mensen)

Het is een filmpje dat mij blijft fascineren. Het verwondert mij over die mensen, onze burens en daardoor over mijzelf.

Zie: de man vervoert kruiwagens met aarde van punt A naar punt B, dat lijkt op zich niet onnuttig, tenzij je weet dat de volgende dag tuinaanleggers de hoop aarde met hun bobcat in 5 minuten wegvoerden.

Ik moet lachen met het werk waar die man zich mee bezighoudt en hoe de vrouw de tijd laat passeren, en tegelijkertijd lach ik met mijzelf. Het fragment deed me twifelen over de dingen die ik automatisch als iets nuttig beschouwde. Ik dans, ik maak voorstellingen, ik hou mij in deze wereld bezig met kunst. Soms bedenk ik in een repetitieruimte of bij een voorstelling hoe absurd het is wat een ander of ik daar staat te doen. Of hoe absurd het is dat wij tijd vrijmaken, om hier samen te komen en deze avond mee te maken. Maar hoe mooi dat tegelijkertijd ook is, hoe waardevol net door het weinig evidente van deze situatie.

Waarom doe ik eigenlijk wat ik doe?

Ik wil iets geven aan de andere mensen en de voor mij bekendste weg is via kunst. Omdat het simpelweg iets is waarmee ik vergroeid ben geraakt doorheen de tijd. Toen ik klein was bouwde ik samen met mijn broer podia in de tuin en maakten we circusvoorstellingen voor burens en familie, ik begon te dansen en voorstellingen te maken. En gaandeweg is dat mijn leven geworden, mijn grootste fascinatie.

Ik wil iets geven en tegelijkertijd bedenk ik dat er qua kunst in dit land reeds zeer veel wordt gegeven, alleen al dit festival is daar een voorbeeld van. En ik vraag mij af of het nuttig is om mijzelf hieraan toe te voegen. Ik vraag mij af of ik niet beter ergens anders heen trek. Naar plaatsen waar het aanbod aan kunst lager ligt en de mensen minder gebonden zijn aan verwachtingen, normen, conventies. Waar kunst niet wordt beschouwd als iets evident ook niet door de kunst zelf.

En ik vraag me af of zo'n plaats eigenlijk bestaat.

(Maar bestaat zo'n plaats eigenlijk wel?)

...

Een documentaire die mij hard deed nadenken op welke manier kunst een relevantie kan hebben voor mij, (waarom word ik geen dokter of ontwikkelingsmedewerker als ik echt iets wil geven) is *War Photographer*. Een documentaire van Christian Frei, waarin de oorlogsfotograaf James Nachtway wordt gevolgd.

Ik heb drie korte fragmenten uit deze documentaire geselecteerd die enorm veel vertellen op zich en waar ik antwoorden uit haalde die ik waardevol vind voor mijn eigen werk.

(Fragmenten uit War Photographer)

Het gaat hier specifiek over oorlogsfotografie maar je kan er ook vragen en antwoorden uit halen voor kunst, denk ik. Er is een bedenking die ik interessant vind om te maken. James Nachtway spreekt op een bepaald moment over het feit dat hij mensen wil wakker schudden. En eerst dacht ik ja, misschien is het dat wat ik ook kan proberen met kunst. Mensen wakker schudden voor onrecht, of miserie. Maar je kunt je de vraag stellen of zij die zijn foto's bekijken niet reeds overtuigd zijn, of zij niet reeds wakker zijn.

Ik wil mij verhouden tot de wereld maar besef dat situaties aankaarten of figuratieve kunst of kunst met een boodschap misschien niet de juiste weg is. En ik bedacht dat op dit moment een voorstel formuleren misschien het waardevolst is. Kunst als een voorstel. Niet omwille van het voorstel, maar omdat deze tijd daar om vraagt. Mensen zijn wakker en we weten wat er gebeurt in de wereld. We

hebben meer dan ooit toegang tot informatie. En met deze informatie is het misschien het zinvolst om te zoeken naar alternatieve vormen, structuren van samenleven, werken, kunst, ... en daaromtrent voorstellen te formuleren. Kunst is daarbij misschien nog het handigste terrein omdat het één van de laatste is waar er een zekere vrijheid is toegelaten. Het gaat hier niet per se over een nieuw of innovatief voorstel, maar een alternatief, iets anders, iets verschillends.

...

Een inspiratie, voor mij, over de verhouding tussen kunst en de wereld en wat een eerste stap van een voorstel kan zijn, vond ik in een filmpje waarin de Nederlandse cellist en componist Ernst Reijseger samen met een groep kinderen en jongeren speelt. Ik ga het eerst laten zien.

(Fragment: Ernst Reijseger)

Het is een gebeuren dat mij uitermate intrigeert. De muzikanten kiezen niet voor de veiligheid van een gebouw, afgesloten van wat er in de buitenwereld gebeurt, maar ze trekken juist de straat op, de wereld in. Het evidente is niet de eerste keuze. Bovendien wordt hun optreden zo een soort uitnodiging of een vraag om attentie of een voorstel aan de voorbijgangers om stil te blijven staan en verrast te zijn door iets onverwachts. Er zit een energie in dit gebeuren. Een energie die energie genereert. Misschien draait alles om energie en hoe je die doorgeeft...

Het is geen afgewerkt product, het verbluft niet in zijn techniciteit. Er zit een mentaliteit in die ik kan appreciëren.

...

Zie, het is zo:

Ik geloof dat kunst iets kan geven aan andere mensen, iets dat in relatie is met wat er in de wereld gebeurt veraf en dichtbij. Dit in de vorm van dans, muziek, theater, beeld, kunst.

Ik wil iets geven dat een voorstel inhoudt en niet enkel een afspiegeling is van wat er in de wereld gebeurt, ik wil geen situaties tonen.

Ik wil iets geven dat een energie veroorzaakt. Een protest misschien dat wordt doorgegeven en anderen laat protesteren (zoals James Nachtway zei). Of een

feest dat anderen laat feesten. Een enorme kracht die mensen onderhuids vastklampt en beweegt.

Ik wil iets geven dat niet rond mij draait. En tegelijkertijd is er een besef dat misschien maar weinigen geïnteresseerd is in dit soort werk. Interesseert deze avond u?

Ik wil in de wereld trekken en onszelf confronteren met wat daar is. Wegtrekken uit de veiligheid van de theaterzaal. Het evidente, welvoorzienere achter ons laten.

Ik wil iets geven dat concreet is en abstract tegelijkertijd. Ik wil spreken in een taal die een inspanning vraagt om te vertalen en om te begrijpen. Iets dat een actieve inbreng verwacht van de toeschouwer.

...

Ik wil dit alles, maar tegelijkertijd duiken er meer en andere vragen op bij elk idee dat ik probeer te formuleren.

Maar misschien is het juist dat proces dat interessant is, ook om te delen.

...

Samen met mijn broer Menno, bouwde ik een tent. Ik ben gefascineerd door alles wat tent en vooral circus-achtige tent is.

Ik beeld me in hoe het zou zijn om met een tent rond te trekken en een plek te creëren voor ideeën en uitwisseling. Een open plek met erg praktisch een dak boven het hoofd, moest dat nodig zijn. Het biedt ook de mogelijkheid om onafhankelijk van een systeem te handelen, het biedt een zekere vrijheid misschien.

Ik beeldde me bij elke voorstelling die ik het laatste jaar zag in hoe het zou zijn als deze voorstelling buiten een theatergebouw (of een gebouw in het algemeen) zou worden geplaatst. Hoe dat veel rijkere mogelijkheden zou kunnen opleveren. Hoe conventies zouden slinken. Hoe een theatergebouw één van de vele plaatsen zou zijn om een kunstwerk te presenteren en niet de meest evidente. Of hoe een theatergebouw enkel de functie van forum zou kunnen hebben en dat de kunst daarbuiten in de wereld is.

Ik vroeg me af waarom alles is zoals het is.

Hoe komt het dat we deze wijze van presenteren steeds weer verkiezen boven andere?

Waarom we hier nog zitten?

Sommigen vertelden me dat een systeem in vraag stellen geen zin heeft. En dat dit reeds genoeg was gedaan. Dat het zo is en je er beter gebruik van kan maken. Dat praten over kunst niet meer boeit. Dat het bevragen van kunst op zich een conventie is. En dat hoe dan ook kunst niet zal overleven.

Ja, alles wat ik vanavond heb gezegd, is al gezegd.

Maar is het niet vandaag meer dan anders dat we moeten zoeken naar alternatieven?

En wat zou u zich inbeelden?

Wat beeld u zich in?

Ik dank u voor uw aandacht en hoop u niet te hebben verveeld.

Enige reactie, als u dat wil, kan u straks geven.
Dank u voor uw tijd en attentie.

Dankjewel.